

1

Agenda

- Opening door wethouder Kim Leurs
- Groen en gezondheid door Anqelique van de Kar (GGD)
- Programmatische aanpak: van ambitie naar uitvoering door Rik Timmers (gemeente) en Robert de Greef (Sweco)
- Samen aan de slag onder begeleiding van Fleur de Korver (Sweco)
- Afsluiting door wethouder Hub Meuwissen

2

2

De Kracht van Groen op onze gezondheid

Angélique van de Kar

GGD Limburg-Noord

Raadssessie Groene en gezonde leefomgeving
Gemeente Echt-Susteren
Dinsdag 1 september 2026

3

Inhoud

- Rol van de GGD
- Gezonde Leefomgeving
- Wat verstaan we onder groen?
- Groen en gezondheid

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

4

Rol van de GGD

- Adviseur gericht op publieke gezondheid in relatie tot de leefomgeving (o.a. duiden van risico's, toetsing harde gezondheidkundige advieswaarden).
- Expert (delen van kennis en ervaring met betrekking tot o.a. gezondheidsbescherming en -bevordering).
- Onderzoek en duiding (o.a. GGD monitor, duiden van gezondheidsrisico's).
- Bovenstaande kan resulteren in een integraal advies (op maat).

5

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

5

Gezonde leefomgeving

Door de leefomgeving gezonder in te richten kan gezondheidswinst worden geboekt.

Een gezonde inrichting van de leefomgeving;

- Beschermt tegen negatieve omgevingsinvloeden
- Bevordert de gezondheid

Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die bewoners als prettig ervaren, waar gezonde keuzes gemakkelijk en logisch zijn, en waar negatieve invloed op gezondheid zo klein mogelijk is.

6

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

6

Wat verstaan we onder groen?

Alle (semi)natuurlijke elementen of plekken op verschillende schaalniveaus:

- Gebouw en straat: struiken, particuliere en openbare tuinen, groene gevels, groene daken, bomen, plantvakken, groenstroken
- Buurt en wijk: plantsoenen, groene routes, parken, openbaar toegankelijke sportveldjes
- Regionaal niveau: natuur- of recreatiegebieden

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

Invloed van groen op gezondheid

- **Schade verminderen:**
  - Blootstelling aan stressoren als luchtverontreiniging, hitte, geluidsoverlast verminderen

    Groen kan positief dan wel negatief zijn voor de luchtkwaliteit. Aanwezigheid van groen kan afstand tot verontreinigende bronnen zoals verkeer vergroten. Daarnaast kan groen zowel bijdragen aan de afvang van fijnstof en andere luchtvervuilende stoffen als aan een plaatselijke verhoogde concentratie van luchtverontreiniging.
- **Herstel bevorderen:**
  - Vermindering van stress, verlaging van aandachtsmoeheid
- **Gezond gedrag bevorderen**
  - Stimulering van fysieke activiteit (spelen, sporten, dagelijkse activiteiten), sociaal contact
- **Schade veroorzaken**
  - Risico vergroten op aandoeningen door blootstelling aan o.a. pollen en ziekteverwekkers

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

GROEN EN GEZONDHEID

- Stimuleert een gezonde leefstijl
- Stimuleert stressherstel, emotioneel welzijn en verlaagt aandachtsvermoeidheid
- Diverse micro- en macro-organismen die de gezondheid positief beïnvloeden
- Reductie van omgevingshinder zoals geluid, hitte en luchtvervuiling

Bron: Leefstijlroer van Vereniging Arts & Leefstijl

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

Fysieke gezondheid

- **Overgewicht, diabetes type-2 en hart- en vaatziekten**:
  - Groen kan mensen stimuleren om te bewegen en een actieve leefstijl aan te gaan en kan een rol spelen in de **vermindering** van deze klachten
  - Voor HV-ziekten is ook de stress reducerende werking van groen van belang.

  De inzichten uit onderzoeken geven echter nog geen eenduidig verband aan.
- **Luchtwegklachten**
  - Afhankelijk van de lokale situatie kan groen bijdragen aan het verbeteren dan wel verergeren van luchtwegklachten en/of allergieën

    Toename van concentraties pollen in de lucht heeft negatieve gevolgen voor personen die daar allergisch voor zijn.
- **Infectieziekten**
  - Een groene omgeving biedt over het algemeen meer ruimte en schuilmogelijkheden aan teken, muggen, knaagdieren en andere zoogdieren, katten en vogels, welke een reservoir kunnen vormen voor zoönotische infectieziekten

    Voorbeeld is de ziekte van Lyme.

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

Fysieke gezondheid

- **Zwangerschapsuitkomsten**
  - Er is bewijs dat groen in de nabije omgeving kan leiden tot andere zwangerschapsuitkomsten zoals een hoger geboortegewicht, wat bevorderlijk is voor een gezonde fysieke en mentale ontwikkeling van het kind.
- **Bevorderde werking immuunsysteem**
  - Door de ontspanning en stressreducerende werking van groen en blootstelling aan diversiteit van micro-organismen.
- **Mortaliteit**
  - Er is bewijs dat in groene gebieden minder vroegtijdige sterfte voorkomt dan in minder groene omgevingen. Dit wordt veroorzaakt door een complex samenspel in factoren, waarbij de aanwezigheid van groen – naast vele andere factoren (zoals erfelijke factoren en leefstijl) – ook een rol speelt.

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

Mentale GEZONDHEID

Natuur en verbinding

- Bevordert de sociale cohesie
- Voelen zich minder eenzaam
- Draagt bij aan zingeving
- Persoonlijke ontwikkeling

Herstel van stress en aandachtsvermoeidheid

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

Belangrijke uitgangspunten

Uitgangspunten	Randvoorwaarden
Stem het type groen af op de behoeften van de diversiteit aan gebruikers.	Veiligheid, hoeveelheid, kwaliteit, toegankelijkheid en nabijheid.
Zet groen multifunctioneel in.	Beheer en onderhoud.
Denk in netwerken en verbind groene plekken met elkaar.	Keuze van het soort boom of plant.
Zet voorlichting en educatie in om mensen bewust te maken over groen.	Lage allergeniteit.
	Biodiversiteit.
	Functiediversiteit en diverse doelgroepen.

13

13

VOORBEELD ADVIEZEN

- **Kies voor een natuurlijke inrichting van openbare ruimte en schoolpleinen**
- **Maak gebruik van de groene vuistregel 3-30-300:**
  - 3 bomen zichtbaar vanuit elk huis, 30 procent bladerdek in elke buurt, 300 meter van het dichtstbijzijnde park of groene plek.
- **Gebruik het 'Groen, tenzij' principe**
  - De openbare ruimte, daken en gevels krijgen een groene inrichting, tenzij het op die plek niet gewenst vanwege een vereiste functionaliteit of voorziening.
- **Stimuleer particulieren om hun tuin, gevels en straten groen aan te leggen**
  - o.a. door gratis planten aan te bieden
  - meedoen aan het NK tegelwippen

14

14

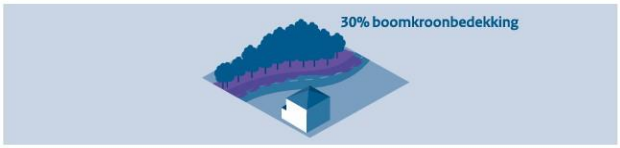
Aan de slag

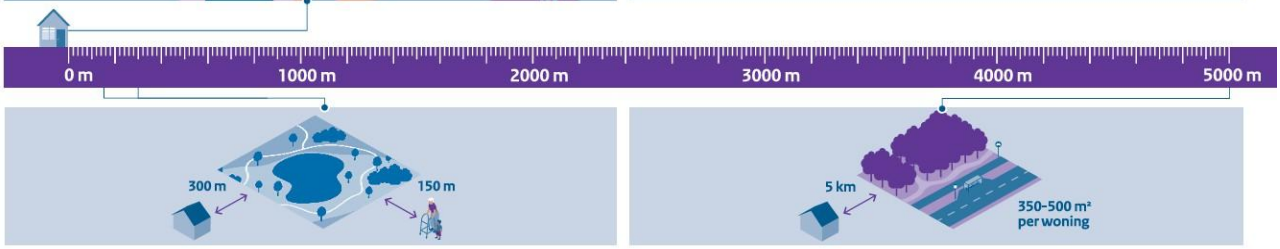
Vuistregels Groen

Zicht op groen
Vanuit iedere woning is zicht op groen. Dat kunnen bomen zijn, maar ook struiken, geveltuinen of groene daken. Groen uitzicht werkt rustgevend. Bomen zorgen bovendien voor schaduw, verkoeling en waterberging. Het samen vergroenen van bijvoorbeeld geveltuinen en boomspiegels draagt bij aan sociale contacten.

30% boomkroonbedekking
Een netwerk van groen in de buurt biedt verkoeling en beschermt tegen hitte. De Soortentabel WUR helpt bij het kiezen van de juiste bomen. Ook de locatie is belangrijk: zorg dat schaduw valt op wandel- en fietsroutes en op zit- en speelplekken.

300 meter tot groter groengebied
Elke woning ligt op maximaal 300 meter van een groter groengebied, zoals een park. Dit stimuleert bewegen, ontspanning en ontmoeting. Ook kleinere groene plekken binnen deze afstand, zoals plantsoenen en postzegelparken, zijn waardevol. Zeker voor ouderen en jonge kinderen, voor hen geldt een afstand van maximaal 150 meter.

Natuur- en recreatiegebied binnen 5 kilometer
Streef naar 350-500 m² groene ruimte per woning binnen 5 km, voor recreatie, ontmoeting en ontspanning. Zorg voor goede bereikbaarheid per fiets en OV en een balans tussen reuring en rust.

15

15

Team Milieu
Monique Meijerink
M.meijerink@vrln.nl

Team Beleid
Angélique van de Kar
A.van.de.kar@vrln.nl

Bedrijfsvertrouwelijk (BBN1)

16

Waarom een programma groene en gezonde leefomgeving?

17

18

19

Doel programma Groene en Gezonde Leefomgeving?

- Vergroening en klimaatadaptieve inrichting als middel voor verbetering gezondheid: groen is geen luxe maar een basisvoorziening
- Hoe kunnen we groen doelgericht inzetten om onze ambities voor een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige gemeente waar te maken?
- Het programma gaat niet over “meer groen ten koste van alles”. Het gaat over de vraag hoe we groen vanaf het begin onderdeel maken van ruimtelijke keuzes

20

20

Groene gezonde leefomgeving in de Omgevingsvisie Echt-Susteren

- Sterk **groen- en natuurnetwerk** in het buitengebied
- Een **gezonde en veilige leefomgeving** speelt een belangrijke rol voor onze gezondheid. Steeds nadrukkelijker wordt dit van dwingend belang bij (her)inrichtingsvraagstukken. Concreet gaat het om meer groen en bewegen in de planvorming aan te brengen, de stedelijke omgeving te verduurzamen en te zorgen voor een schone, veilige en gezonde woon- en werkomgeving.
- **3-30-300 regel** als principe bij de (her)inrichting van de openbare ruimte
- **Klimaatadaptatie**: De inrichting van onze leefomgeving moet veranderen om de gevolgen van het veranderend klimaat op te vangen. We hebben te maken met steeds meer extreme en langdurigere neerslag en droogte en hitte. **Verstening moet worden tegengegaan** en onze leefomgeving moet water-robuust worden ingericht.
- De groeninrichting wordt **minder strak en meer natuurrijk**, dit heeft ook effect op de wijze waarop we omgaan met beheer en onderhoud. Een belangrijke sleutel tot succes ligt bij ons allemaal. Door het tegengaan van verstening (tegels wippen), het afkoppelen van regenwater en het aanbrengen van meer groen. We **stimuleren inwoners** zelf actief te worden. **Een groene leefomgeving draagt positief bij aan de gezondheid van onze inwoners.**

21

Groene gezonde leefomgeving in het coalitieakkoord 2026-2030

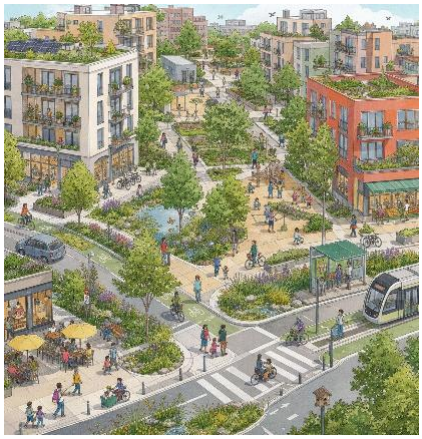
- Waar mogelijk realiseren we extra groen in de kernen. Dit doen we altijd in goed overleg met omwonenden. Draagvlak is belangrijk om projecten te laten slagen en om ervoor te zorgen dat het groen ook op de lange termijn wordt gewaardeerd en gebruikt. **Vergroening van onze kernen draagt bij aan de positieve gezondheid van onze inwoners**. Groen nodigt uit om te bewegen en sporten, verbetert de mentale gezondheid, voorkomt hittestress en vergroot de sociale cohesie. Er wordt een programma groene en gezonde leefomgeving opgesteld.
- We werken structureel aan een groene en gezonde leefomgeving. We stellen een programma op waarin **de gezondheidsvoordelen van groen centraal staan**. Dat doen we bijvoorbeeld door het aanleggen van geveltuintjes, het uitdelen van bloemzaden, het bufferen van regenwater, de aanleg van vlindertuinen en buurtgerichte meewerkprojecten. **Waar mogelijk zoeken we daarbij de samenwerking met woningcorporaties en andere partners** zodat we krachten kunnen bundelen en meer resultaat kunnen bereiken. De Gids Duurzaamheid blijft hierin een belangrijke signalerende rol vervullen.
- Waar mogelijk streven wij naar het uitvoeren van de **3-30-300 regel** waarbij iedere inwoner vanuit de woning minimaal 3 bomen ziet, 30% van de buurt een bladerdak heeft en iedereen binnen 300 meter van de woning toegang heeft tot een hoogwaardige groene ruimte waarbij we ons realiseren dat dit met name binnen de compacte, oudere kernen niet of niet geheel uitvoerbaar zal zijn. De omwonenden zullen hierin nadrukkelijk aan de voorkant worden betrokken.

22

Juridische context: Europese Natuurherstelverordening

"Vergroenen is niet alleen een keuze voor een aantrekkelijkere leefomgeving, maar ook een noodzakelijke stap om te voldoen aan de Europese Natuurherstelverordening."

- Groene ruimte en boomkroonbedekking in steden mogen niet verder afnemen.
- Vanaf 2030 moet stedelijke natuur aantoonbaar worden versterkt.
- Gemeenten moeten natuurherstel meenemen in ruimtelijke ontwikkelingen en herinrichtingsprojecten
- Achteruitgang van bestuivende insecten uiterlijk in 2030 moet zijn gestopt.

23

Wat gaat het programma opleveren?

24

Inspiratiedocument

- Samen Doen Samen Groen: stimuleren en bewustwording bij inwoners en ondernemers
- Toolbox met best practices en concrete voorbeeldmaatregelen.

25

Gebiedsgerichte uitvoering

- Een benadering per deelgebied met respect voor de dorpsidentiteit en de lokale opgaven;
- Niet één tempo, maar aangepast op de lokale situatie

26

Concrete uitvoeringsagenda

- Concretisering van ambities naar haalbare maatregelen in relatie tot budget → uitvoeringsagenda
- Combinatie van “makkelijke” projecten en ambitieuzere langetermijn doelen
- Vergelijkbaar met projectenlijst van structuurvisie 2012

27

Behoud van maatwerk

- Behoud van maatwerk door de ‘hoe-vraag’ niet hard voor te schrijven
- Betrokken partijen stimuleren, inspireren en uitdagen, niet teveel beperken

28

Voorbeelden uit onze gemeente

29

Voorbeelden uit de praktijk: vergroening Ursulinenplein

30

30

Voorbeelden uit de praktijk: groene parkeerplaats Diepstraat

31

31

Voorbeelden uit de praktijk: Intospace Echt

32

32

Voorbeelden uit de praktijk: vergroening Cristinawijk Nieuwstadt

33

33

Voorbeelden uit de praktijk: vergroening Graaf Prins Bernhardstraat Echt

34

34

Wat hebben we gedaan en wat gaan we doen?

35

Gefaseerde aanpak

- Stap 1: Analyse, inventarisatie en evaluatie
- Stap 2: Richting en kaders bepalen
- Stap 3: Uitwerken Programma
- Stap 4: Programma (besluitvorming)

36

Wat hebben we gedaan?

Stap 1: Analyse, inventarisatie en evaluatie.

- Huidige beleid geanalyseerd
- Interviews gehouden met sleutelfunctionarissen (wethouders, projectleiders, beheerders, specialisten)
- Belangrijkste kaders en wensen verzameld en samengevat
- Een eerste opzet gemaakt van een mogelijke richting en invulling van het programma

37

37

Conclusie fase 1

- Belang van de noodzaak voor een groene en gezonde leefomgeving groeit
- Er gebeurt al veel, maar vaak ad hoc (behoefte aan kaders)
- Er zijn ook andere ‘ruimteclaims’ (parkeren is vaak een ‘heet hangijzer’)
- Programma moet inspireren, niet beperken (mogelijkheid om af te wijken)
- Liever een gereedschapskist (keuzevrijheid) dan harde normen
- Praktisch instrument, geen dik boekwerk.
- Lokale identiteit is van belang (gebiedsgericht programma)
- Aansluiten en/of afstemmen bestaande programma’s
- Ook aandacht voor particuliere terreinen, daar is veel winst te behalen

38

38

Huidige stap

Stap 2: Richting bepalen.

- Sessie met gemeenteraad (1 September). Met als doel:
  - Informeren over planning en voortgang.
  - De eerste bevindingen toetsen en bespreken.
  - Aanvullende wensen en behoeften ophalen.

39

Wat gaan we doen (vervolg)?

- Stap 3: Inhoudelijke uitwerking Programma (2026-2027)
- Stap 4: Programma vastleggen (besluitvorming) en toepassen (2027).

40

Interactieve sessie

41

Wat gaan we doen?

Doel

Achterhalen welke **maatregelen** jullie als raad het meest belangrijk vinden voor een groene, gezonde en klimaatbestendige leefomgeving, en welke **afwegingen** jullie bereid zijn te maken binnen de beschikbare ruimte en middelen.

Casus

Jullie krijgen een fictieve vergroeningsopgave voor een woonwijk in Echt-Susteren. De vraag: *Welke maatregelen zetten jullie in om aan de gemeentelijke doelstellingen te voldoen?*

Thema's

- Bomen & Groen
- Water
- Biodiversiteit
- Sporten, Bewegen & Ontmoeten

42

42

Dank voor uw aandacht en input!

43